

Felician Săteanu: "Stele" din Expoziția Muzeului Maramureșan, Sighetul Marmăției, 2004.

Cu săcuri și cu topoară
Ca pe noi să ne doboară,
Să ne taie colțișoară,
Să ne facă drăncioară
Ca să facă temncioare
De robii fete fecioare
Și feciori făr-de musteață
Care-nvață-a strânge-n brață
Ș-a săruta cu dulceață.

De la Maria Boitor, 69 ani, 1989

3370

On pui zboară și se duce

On pui zboară și se duce,
Unu rămâne și plânge
Și plânge cu mare glas:
- Haideți, frați, nu mă lăsați
Că io-s on prunc sărac,
De sărac, slugă mă bag,
Stăpânile tăte-m plac,
Stăpânii simbric-m trag.
- Stăpâne, dară, stăpâne,
Nu trage simbria mé
Că o cot cu muncă gré,
Dimineața-s la oblon
Cu ochii cărt'iți de somn.

De la Loghin Leșu, 65 ani, 1989

3371

La fântână, între nuci

La fântână, între nuci,
Se tânesc dragoste dulci;
La fântână, între fagi,
Se tânesc dragoste dragi.
De s-ar lua câți se țucă
N-ar mai hi sâmburi de nucă,
De s-ar lua câți și-s dragi
N-ar mai hi frunză pe fagi.
Da' se ieu și cei urâți
Și fagii-s îngrămădiți.

De la Maria Nemeș, 84 ani, 1989

Colectia Cabinetului de Limba română al Școlii generale "Lucian Blaga", Baia Mare. Profesor RODICA COVACI

Obiceiuri de iarnă

Sfântul Nicolae

De ziua Sfântului Nicolae încep cu adevărat sărbătorile de iarnă. Încep cu o îmbrățișare, un surâs și un strigăt spontan de bucurie. Sfântul nu se vede, nu se arată. Lucrează în ascuns, sub mantia protectoare a nopții, așa cum a făcut cu părinții care voiau să-și vândă fetele, aruncându-le pe fereastră punga cu galbeni.

Dat de o parte și aproape uitat, Moș Nicolae, cu părul lui rărit și barba albită de ninsoarea anilor, ne privește surâzător din icoană. El este protectorul casei și al pruncilor. El este paznicul nevăzut a tot ce este adevărat, frumos și inocent.

Dacă aș fi mai curajoasă, aș milita pentru drepturile sfinților nedreptățiți. Nu o fac, gândindu-mă cât de nepotrivit ar fi să-l văd, asemenea lui Moș Crăciun, imprimat pe tricouri sau căni de ceai, pe sticle de bere cu oferte promoționale în magazine. Să-l văd industrializat, folosit în profitabile afaceri. Așa, discret și refugiat pe peretele unei biserici sau al unei camere, îi stă mult mai bine. Chipul lui senin și fără patimă luminează o lume întreagă, copii și bătrâni deopotrivă.

ANA BENZAC, cls. a VII-a, 2004

Moșii, Steaua și Vișlaimul

Cel mai bine tradițiile s-au păstrat în lumea satului românesc, unde încă se mai respectă multe din vechile obiceiuri. Din păcate la oraș aceste obiceiuri sunt tot mai rare.

Dintre obiceiurile păstrate încă la sat, amintim:

Moșii cu droange: Băieții se îmbracă cu fuste închise la culoare, cu coș în spate, cu gubă, cu clopote de tablă legate cu lanțuri de gubă, cu măști pe față care au o limbă cusută la gură și boabe de mazăre în loc de dinți. **Moșul** umblă împreună cu un grup de alți 3-4 băieți, în cazul în care se umblă cu **Steaua**, adică 3 Crai și un Înger. Îngerul intră în casă și cere de la gazdă aprobarea pentru a vesti nașterea lui Iisus, doar apoi intră restul grupei. Îngerul are în mână un toiag cu un clopoțel, toiag cu care bate în pământ de trei ori.

Moșul merge și cu **Vișlaimul**, un grup de 16 băieți: 3 Crai, 3 Păstori, 1 Preot, 1 Înger, 1 Drac, 1 Ofițer, 1 Irod și Moșul.

Înainte de a intra, cer voie gazdei, rostind:

- Sara bună-a lui Crăciun! Slobodu-i a corinda?

- Slobod, slobod! Haideți în casă! - răspunde gazda.

După ce Craii, Irod și ceilalți și-au spus rolurile, unul dintre ei întreabă:

- Primiți și Moșul?

Dacă primesc aprobarea intră și acesta și își face numărul, dacă nu-l primesc, își iau răsplata și pleacă. Primesc de la gazdă colaci, mere, nuci și, uneori, bani.

Cei trei Crai sunt îmbrăcați în alb, poartă batic în cap și peste batic un coif împodobit cu o iconiță. Ei intră în casă purtând o bisericuță construită din lemn.

Prezentarea Vișlaimului se face și la biserică.

IOANA BABA, cls. a VI-a, Baia Mare, 2004

Nu te lasă-n pace,
Ca râia.

"Viflaimul" în Rozavlea

După ce se termina slujba la biserică, se dădea un spectacol numit "Vi flaem". În acest "Vi flaem" existau un moș, trei crai, moartea, doi îngeri, Irod și un preot. Ca și mai mulți draci. Spectacolul ținea cam o oră și jumătate. După slujbă, oamenii mergeau la casele lor și începea colindatul, de la cei mai mici, până la cei mai mari. De la Gheorghe Orzac, 57 ani, 2004

Tradiții de Crăciun în Măieriște

Bunica mea este din satul Măieriște, jud. Sălaj. Este un sat primitiv, cu oameni darnici și buni, acolo îmi petrec cu drag vacanțele. Dintre toate vacanțele, cel mai mult îmi place vacanța de Crăciun. Îmi place să umblu cu *colinda* și să aduc vestea nașterii Domnului pe la casele oamenilor.

Anul trecut, după seara de Crăciun, am întrebat-o pe bunica mea cum erau obiceiurile de Crăciun când ea era copil. Bunica Ileană nu are decât 54 de ani, dar își aduce aminte cu drag de copilăria sa, când obiceiurile de Crăciun nu erau prea diferite de cele de astăzi.

Îmi povestea că femeile din sat se pregăteau cu o săptămână înainte de Sf. Nicolae. Făceau curat, coceau pâine, cozonaci și colaci în cuptoare, pregăteau mâncăruri alese. Copiii se pregăteau și ei, înțelegându-se din timp cine cu cine va umbla cu *colinda*. Mulți dintre băieți se adunau în grupuri de câte trei, cinci, șapte, nouă sau doisprezece, umblau cu *Steaua* sau cu *Vi flaimul*. Se adunau să repete cu mai multe săptămâni înainte. Copiii mai mici umblau cu *colinda* când nici nu începea să se însereze. Aveau străiți în care adunau darurile: colaci, nuci, mere, turtă dulce. Pe înserate se reîntorceau la casele lor. În noaptea sfântă umblau cu *colindul* doar flăcăii din sat, pentru care gazdele puneau masă cu bucate alese. De la Crăciun, până la Bobotează, oamenii își făceau vizite, iar *salutul* era:

- Christos s-a născut!

- Adevărat s-a născut!

MIHAI MITRAȘCA, cls. a VI-a, 2004

Colindatul în Arieșul de Pădure

În Ajunul Crăciunului, spre asfințit, se trag *clopotele* la biserică, iar copiii încep să umble cu *colinda* de la un capăt la altul al satului. Ei primesc daruri: coci, nuci, mere, cozonac; la ieșirea din casă gazda le mai dă copiilor și prăjituri.

Băieții umblă cu *Vi flaimul* și cu *Steaua*.

Obiceiuri de Crăciun în Vișeu

Cu mulți ani în urmă, sărbătorile de Crăciun erau așteptate cu multe pregătiri: se făcea curat în toată casa, se pregăteau hainele de sărbătoare. Copiii mergeau cu *Steaua*, cântau la fiecare casă:

Steaua sus răsare

Steaua lui Christos

Ca o taină mare,

Răsare frumos.

Erau îmbrăcați ca niște magi, iar *steaua* era făcută din carton și învelită cu staniol sclipitor.

În ziua de Crăciun tinerii umblau pe străzi cu *Vi flaimul*, o poveste despre nașterea Domnului. Aveau îmbrăcăminte adecvată personajelor: Irod, Crai Alb, Crai Verde, Crai Roșu, Moartea, draci.

Astăzi se umblă mai rar, în special se merge la rude și prieteni.

CĂLIN ONYE, cls. a VI-a, 2004

3372

Vine hulpea di la munte

Vine hulpea di la munte

Pân né până-n jenunte.

- Ce hiruți ne aduci?

- Că ieu moșii fetile

Și feciorii babele!

- Nu hiți, fete, supărate

C-or vini căuacii-n sat

Și ne-om pune dințișori

Și-om hi și noi ca feciori!

Nu hiți, feciori, supărați

C-or vini căuacii-n sat

Și ne-om pune măsăluță

Și-on hi și noi ca fătută!

De la Rozalia Iluț, 89 ani, 1989

3373

Vine hulpea di la munte

Vine hulpea di la munte

Pân omăt până-n jerunche.

- Da' ce hir ne-aduci, tu hulpe?

- Hiru i bugăt de rău

Că-și ieu moșii fetile

Și feciorii babile!

Râd babile de hohotesc,

Fetele plâng de clocotesc.

D-apoi moșii-așe zîcea:

- Nu hiți, fete, supărate

C-or crește cucutile

Și ne-om face dințișorii

Și-om hi și noi ca feciorii!

De la Leontina Tomșe, 62 ani, 1989

3374

Bate-și popa preuteasa

De la noi a treia casă

Bate-și popa preuteasa,

Da' n-o bate cum se bate

Că o bate cu zdiciu

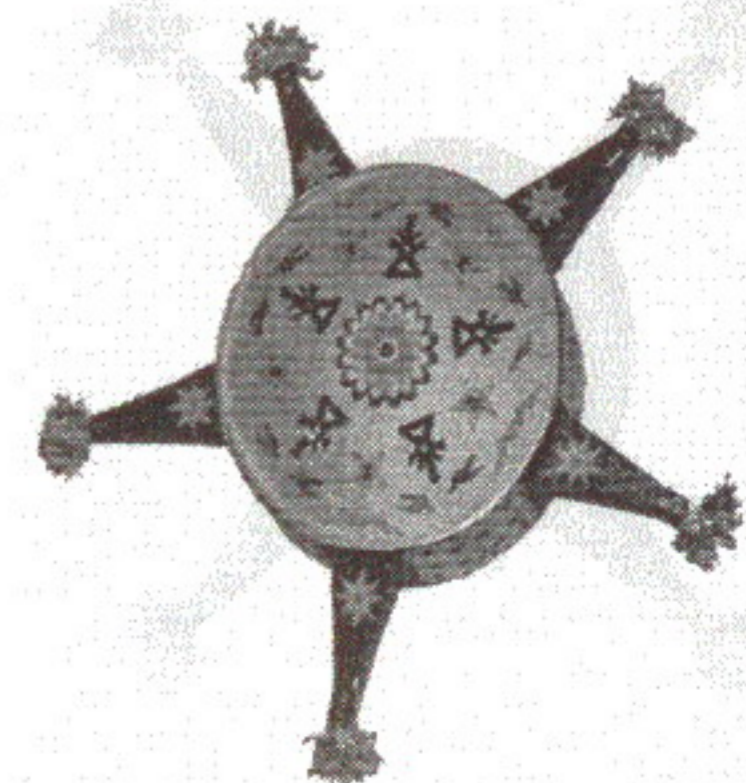
Ca să-i spuie drăguțu.

- Drăguțu eu nu l-oi spune

De mi-i pune pe cărbune,

Pătrupopu-i pătrupop

Și el are șapte-opt,

D-apoi eu că-s preuteasă
Cum n-oi ține cinci ori șasă!
De la Maria Nemeș, 84 ani, 1989

3375

M-o mânat tata la capre

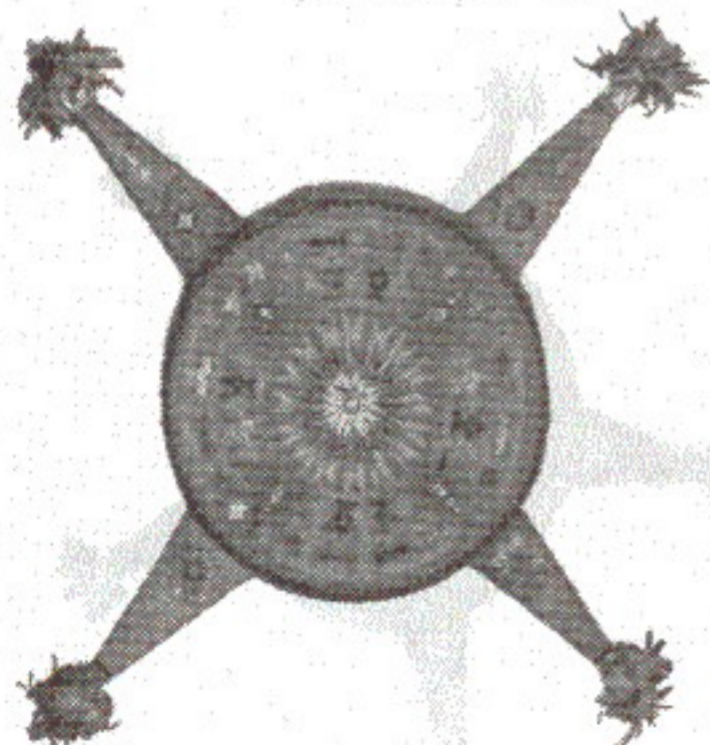
M-o mânat tata la capre
Mârli, darli, fumbui arli
Flori de măr,
Ba-i
Titirila
Hop, hop și țup, țup, țup
Merinjoară nu mi-o pus
Numa-o coajă de mălai,
Mă scăpai și o mâncai.

Merinjoară nu mi-o pus,
Numa cu bota m-am dus.
Pusăi mâna căpătâi,
Mă scăpai și adurnii,
Până mâni nu mă trezii,
Nici o capră nu găsii.
Mă luai pe vale-n jos,
Mă-ntâlnii c-un lup frumos:
- Bună zîua, măi lupule!
- Sănătate, măi pruncule!
- N-ai văzut caprile mele?
- Colo, -n huci, taie nuiele,
Plinu-mi-i curu de ele!
Și pe haturi
Îs tăt capuri,
Pe răzoare -
Tăt pticioare!
De la Vasile Gât, 62 ani, 1989

3376

Iacă, vin cășlegile

Iacă, vin cășlegile,
S-or mărita fetele.
Trage, măi țigane,
Că-i bé d'in
Și-i mânca carne!
Că și popa-aceea așteaptă
Să se mărite v-o fată
Să-și tragă sâmbria

Crăciunul în Năpradea

În satul bunicilor mei, în săptămâna mare, toți gospodarii sunt ocupați cu pregătirile de Crăciun. Femeile își curăță și își împodobesc casele care de care mai frumos. Bărbații se îngrijesc să aibă lemne, fân pentru vite; ei se ocupă și de tăiatul porcului. Se pregătesc, de asemenea, *mâncăruri tradiționale*: sarmale, salată de boeuf, ciorbă, chiftele, șnițele, cârnați prăjiți, costiță afumată, cozonaci, colaci și prăjituri.

Spre seară împodobesc bradul cu multă bucurie. Copiii merg să colinde pe la fiecare casă din sat, fiind răsplățiți cu mere, nuci, colăcei și prăjituri.

La slujba din seara de Crăciun participă aproape toți sătenii. De acolo ei merg să-l colinde pe preotul din sat și apoi se împart în mai multe grupuri și se colindă unii pe alții până în zorii zilei.

În ziua de Crăciun merg iarăși la biserică, apoi fac vizite la neamuri și prieteni.

DIANA LARISA PAȘCA, cls. a VI-a. De la Valeria Pașca, 35 ani, Năpradea, 2004

Obiceiuri de Crăciun în Tămaia

În satul bunicilor mei sunt foarte multe și frumoase obiceiurile de Crăciun. Copiii merg, încă de cu ziuă, la colindat. Ei au străiți în care-și pun colăceii, nucile și merele primite în dar. Spre seară încep să colinde cei mari. Mulți copii umblă cu *Steaua*, sau cu *Viflaimul*, fiind primiți cu drag la toate casele.

A doua zi, după ce-și termină treburile gospodărești, lumea merge la biserică, unde, după slujbă, se colindă.

De Crăciun, sufletele oamenilor sunt curate și toți se bucură că s-a născut Iisus Christos.

ALEXANDRA PETREHUȘ, cls. a VI-a. De la Margareta Pot, 72 ani, Tămaia, 2004

Corindatul în Iojib

În satul Iojib, pe la ora patru și jumătate se strâneau copiii și începeau să meargă la corindat la fiecare casă din sat. Erau însoțiți de măști de drac, în costume înfiorătoare. Ei corindau "Deschide ușa, creștine", "Trei păstori", sau "Hai cu toții să suim":

Hai cu toții să suim

În orașul Viflaim

Pe Maria s-o cinstim

Că azi a născut pe Domnul

Să se bucure tot omul.

După ce se făcea târziu, mergeau acasă și își împărtășeau întâmplările părinților și făceau ceea ce lor li se părea cel mai important: își numărău banii.

La corindat mergeau și fetele, când erau mai mici.

IOANA BABA, cls. a VI-a, Baia Mare, 2004

Crăciunul în Ciocotiș

În Ciocotiș, comuna Cernești, obiceiurile de Crăciun încă se mai păstrează și astăzi.

Copiii se adunau în grupuri și porneau la colindat, dintr-un capăt al satului la celălalt capăt. Nici o casă nu rămânea să nu fie colindată. Colindătorii erau răsplățiți cu mere și nuci. Feciorii umblau să colinde fetele și, spre deosebire de cei mici, cei căsătoriți mergeau mai mult la neamuri. Ei erau răsplățiți cu vin, prăjituri și alte bunătăți pregătite de Crăciun. În ziua de astăzi colindătorii sunt răsplățiți cu dulciuri. Dacă le-ar da nuci și mere, sigur le-ar arunca.

CRINA GHERGHEL, cls. a VI-a, 2004

Obiceiuri de Crăciun în Cheud

Bunicii mei locuiesc într-un sat mai mic, aflat lângă Someșul curat ca lacrima. Acest sat frumos se numește Cheud. Aici, la bunici, obiceiurile de Crăciun sunt foarte frumoase.

Copiii, când merg să *colinde* pe la casele cu lumina-n fereastră, cântă o anumită colindă, cel mai des însă "La Bethlehem", "O minune"; *răsplata* cuvenită copiilor de orice vârstă este, la fete, o "pupăză" din aluat, împletită frumos, iar la băieți un colăcel rotund, pe margine fiind înconjurat de o împletitură. Copiii mai primesc și fructe (portocale, nuci), ciocolată, caramelle, prăjituri și suc.

Când merg la colindat, copiii poartă o traistă, unde își pun pupăza; unii merg și cu o săniuță pe care, la un deal, mergi ca vântul și ajungi mai repede la case.

Se mai umblă și cu *Steaua*. Aceasta este confecționată din hârtie sau alt material, dar să nu aibă culoarea neagră, ci roșie sau albă, dar cel mai important este sufletul curat.

Băieții, uneori și fetele, mai merg cu *plugușorul*. Ei au nevoie de bocanci cu clopoței, bețe albe cu zurgălăi. Sătenii îi răsplătesc cu prăjituri, suc. Ei merg de la o casă la alta, prin tot satul.

Adulții, de la vârsta de 20 de ani, merg la colindat și ei, așa este tradiția. După ce-și termină colinda, sunt invitați cu mult drag și cu zâmbetul până la urechi în casa gătită pentru Crăciun, cu masa plină de bunătăți. Ei sunt rugați să se așeze la masă și să se servească. De pe masă nu lipsesc friptura de porc, cârnați, pâinea de casă, vinul roșu și prăjiturile care se ceartă între ele care-i mai bună și se îngrămădesc în bolul parcă de cristal ce lucește de curat și aranjat ce e. După ospățul copios, merg la altă casă unde sunt așteptați la fel, iar după ce termină de colindat se întorc la casele lor, care-i așteaptă cu multă căldură.

Copiii pleacă la colindat când se înserează și se întorc acasă, după ce au colindat la toate casele, cu traista plină de bunătăți și, poate, și o pungă cu bani.

Adulții pleacă mai târziu, după ce copiii se întorc acasă și rămân să primească ei alți colindători. După ce colindă în sat, până spre dimineață, revin acasă, invitând la ei vecinii cu care se înțeleg mai bine, prietenii apropiați, pun pe masă toate bunătățile: sarmale, cârnați, friptură de porc, supă, pește la cuptor, vin roșu, țuică, dar nu prea multă, prăjituri, suc. Colindă și joacă, ascultă colinde la casetofon, această petrecere ținând până ce ultimul invitat merge acasă.

Aceste tradiții, a colindatului, a mersului cu *Steaua*, cu *Capra* cea mare, se bazează pe o legendă.

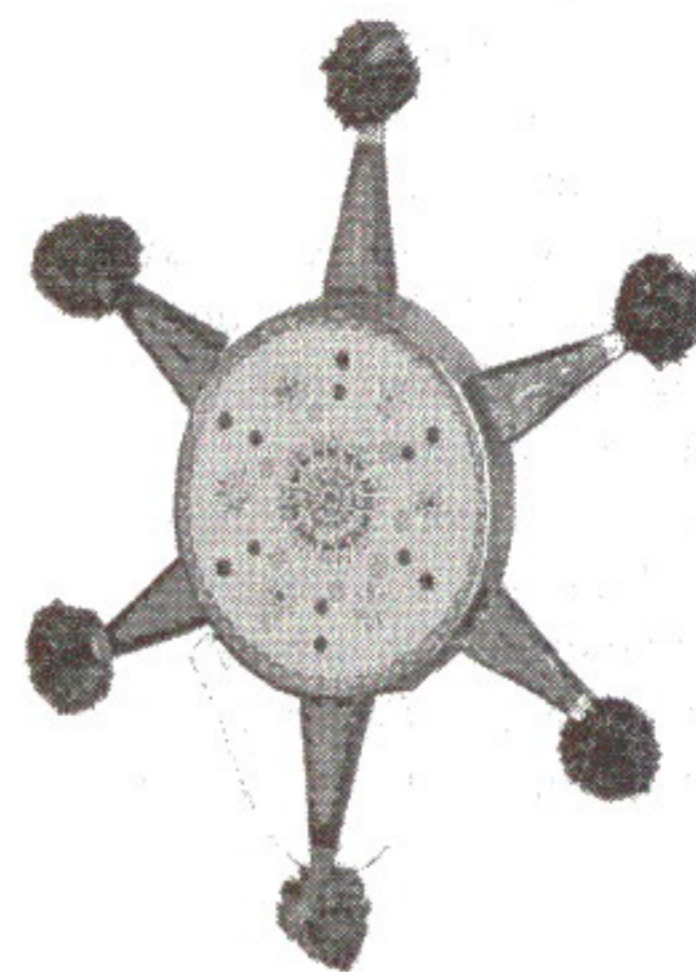
Legenda spune că a trăit, acum o sută de ani, un moșneag, cu nevasta sa și copiii lor. De Crăciun, nevasta nu știa ce să facă deosebit. Atunci moșneagul a zis fiicei și celor trei fii ai săi să caute în sat cât mai multe legume și animale și să le aducă acasă. Fiecare dintre copii a mers pe câte o cărare.

Primul, numit Chercher, a găsit o varză, a mers mai departe și a întâlnit un porc mistreț. Chercher, văzându-l, și-a luat arcul și i-a înfipt o săgeată în capul înfricoșătorului animal.

Al doilea, numit Firu, a găsit niște plante subțiri pe care le îndoia vântul, era orezul.

Al treilea, numit Florin, după numele mamei sale, a găsit morcovul și pătrunjelul.

Fiica, fiind cea mai mică, a căutat și a găsit o pasăre care nu putea zbura, iar lângă ea niște puișori galbeni și negri. Fata a luat găina cu tot cu pui, dar și cocoșul. A mers mai departe și a găsit roșii, ardei, păstăi,

Pântu cununie.

Trage, Gherasim,

Că-i bé fotoghin!

Ce-i o fele

La-o muiere:

Că o bé și alta cere!

Trage, măi țigane,

Că-i bé d'in și-i mânca carne!

Ce-i o iție la-o fată

Că o bé și nu se-nbată!

Trage, măi țigane,

Că-i bé d'in și-i mânca carne!

Io cu văru meu Sabin

Be-om un hurdău de d'in,

Io cu văru Văsălica

Be-om iaga cu pălinca.

De la Vasile Gât, 62 ani, 1989

3377

Tărostitul colacului

Stați, voi, frați, și ascultați

Și-n samă bine băgați!

Noi umblăm corindând,

Gazdele bine s-o fost gătând,

Cu mese întinse,

Cu făclii aprinse,

C-un colac mândru de grâu.

Noi când vedem colacu acesta

Gândim că-i stogu cu parta.

Stogu cu parta nu poate hi

Că paiele și turmăta nu-s aci:

În paie ne-am împiedica,

În turmăta ne-am îneca.

Când eram eu mititel

Ne lua tata la plug cu el,

Patru boi la jug am pus

Și în zori la plug ne-am dus.

Și-a zis tata cătră mine:

- Trage, 'mpinge, măi cotânge,

Și-i vedé cu ce-i ajunge!

Brazdă neagră-am răsturnat

Și grâu roșu-am semănat.

Ploile cum îl stropea

Nu-i vine apa la moară.

Grâul mare se făcea,
 La pai ca trestia
 Și la bob cât mazărea.
 Și s-o dus tata să vadă
 Dacă-i bun grâul de roadă
 Și la nouă babe s-o dus
 Și la seceră le-o pus,
 Nouă babe-ncovoiate,
 Cu nouă seceri încârligate
 Grâul pe jos l-o tăiat,
 În mănunchi l-o adunat,
 Din mănunchi în snop,
 Din snopi în cruci l-o pus,
 Din cruci stog am făcut
 Și stogu-n arie l-am dus.
 Și când aria o fost gata
 Din gură mi-o zis tata:
 - Adă boii cei mai iuți!
 Noi de pari i-am legat
 Și din bici noi i-am mânat
 Tăt în susu parului,
 Deasupra fățarului;
 Funia se tăt strângea
 Și grâul se îmblătea
 Iar băieții-l vântura,
 În saci îl aduna,
 Pe care-l încărca
 Și la moară ei pleca.
 Iar moraru, bucuros,
 Când văzu grâul frumos
 Dădu cu el în coș,
 Din coș cădea pe piatră,
 De sub piatră în covată
 Curgea fărină curată.
 Zeciuală morii am dat
 Și acasă-am înturnat.
 S-au adunat babe bătrâne
 Ce știau rându la pâne,
 În cămară că mergeau,
 Sîtele și le cotau,
 Sîte mari și dese-n plasă
 Tăt cu hire de mătasă.
 Și cernea ele, cernea,
 Ca ninsoarea ce cădea
 Fărină albă ca spuma
 În covată o punca
 Apoi mama plămădea
 Și-o lăsa până dospea,
 Apoi colaci ea învârtea,
 Pe lopată îi culca,
 În cuptor îi arunca.
 Apoi iară cu lopata
 Rumeni îi scotea și - gata.
 Mândri colaci am gătit,
 Tăt în patru împlețiți.
 Stogu-o fost cât casa,
 Colacu-i cât masa.

Cine a arat pământu
 Să-i bată vântu urātu,
 Cine a făcut stogu
 Să-i vină-n cale norocu,

Felician Săteanu: Draci din "Vișlaim" la Festivalul Datinilor de Iarnă, Sighet, 2004.

castraveți și niste struguri negri. Le-a luat și a mers fericită acasă. Florica, mama copiilor, nu știa ce să facă cu atâtea feluri aduse de copiii săi. Moșneagul Cheuduțu s-a supărat și i-a spus fiicei sale că dacă le-a adus ea, să facă ceva din ele. Din orez, varză și carne a făcut sarmale, din ouă și din carne de găină a făcut ouă umplute. Din celelalte, a făcut pupăza și colacul. Maică-sa a fost foarte încântată, dar moșneagul a spus că nu-i de-ajuns. I-a chemat pe fiii săi și le-a spus să facă și ei ceva de Crăciun. Fiul cel mai mare, Chercher, a tăiat o bucată de lemn și a făcut din ea o stea, asemenea uneia de pe cer. Fiul cel mijlociu, Firu, a luat o bucată de tablă, în ea a legat cu sârmă o piatră și a făcut clopoțel, iar cel mai mic, Florin, a luat o bucată de lemn și două table și a făcut sania. Această legendă rămasă din bătrâni, trăiește și astăzi, oamenii făcând mari pregătiri pentru Crăciun.

LAVRINCSIK KATY, cls. a VI-a.

De la bunicii din Cheud, Florica (57 ani) și Gheorghe (59 ani).

Datini de Crăciun la Cavnic

În noaptea de Crăciun se merge la biserică, unde se face slujba, iar la sfârșit se colindă și se face un spectacol cu "Iisus în iesle". După terminarea slujbei, se adună copiii în cete și merg a colinda. Din seara de Crăciun, până a treia zi, flăcăi și bărbați se îmbracă în *bondroși*. Ei au straie populare, opinci sau cizme, mânecări în diferite culori croșetate de femei, corbaci (bici), un ham pe care se află droangele (cam 30-40 de clopoțele mici), o mască făcută din pielea tăbăcită a mielului de Paști, ornamentată cu ciupi din fir roșu, mustăți, limbă și găuri pentru ochi, o curea lată de 20 cm., cu care se prind hainele și apără corpul de loviturile clopotelor, precum și două curelușe cu care se prind pantalonii la cizme.

BIANCA CINTEAN, Șc. 8 Baia Mare

Crăciunul în Larga

În noaptea de Crăciun se merge cu *colinda*, cu *Steaua* (mai ales copiii mici), cu *Vișlaimul* (tineretul) și cu *Turca*.

**Nu lăcomi
 La lucru altuia.**

Cu colinda se umblă în grupuri, formate din tineri de aceeași vârstă, grupuri de tineri căsătoriți și grupuri de rude. Ei erau dăruiți, mai demult, cu nuci, alune, mere și uneori bani; acuma se dau numai bani. În toate zilele Crăciunului se merge cu colinda.

În ziua de Crăciun, seara, dar și în serile următoare, se organizează *joc*, la care participă tot satul.

În ziua de Crăciun copiii mici umblă în *ptez*.

Tinerii umblă și cu *Turca*, ea se aseamănă puțin cu capra ca joc, dar turca este mai hidoasă și înfricoșătoare. În loc de gură are un fel de cioc, care clămpănește, i se cântă cu fluierul sau muzicuța, iar turca face un joc mai mult drăcesc.

Cu *Steaua* umblă trei copii: unul este cu clopoțelul (Vestitorul), unul cu steaua, iar al treilea este Casierul. În casă intră prima dată Vestitorul, care are o botă de alun, lungă de un metru, împodobită cu beteală multicoloră, iar în capătul de sus are fixat un clopoțel. După ce intră în casă, bate de trei ori cu bota în podea și zice:

Dragii mei ascultători, Steaua-n casă s-o primiți,
Sunt trimis ca vestitor, Ea v-aduce bucurie
Dacă vreți, binevoii Despre-a lui Christos venire!

Bate din nou de trei ori cu bota în podea. După acordul gazdelor, intră și steaua, care este făcută, de obicei, din cercul unei site, peste care se pune un carton gros sau un placaj mai subțire, în formă de stea cu patru, cinci sau șase colțuri. Peste carton se pune o hârtie colorată, peste care se aplică forme de stea, lună, soare, brăduț, făcute din staniol. În mijloc se pune o iconiță cu Sfânta Născătoare cu Iisus în brațe. În colțurile stelei se pun becuțe conectate la o instalație aflată în spatele stelei. Din cerc pornește un arc de lemn, cu care se duce steaua în față și în spate. Copilul care este cu steaua o ține de capătul arcului. După ce intră în casă, duce steaua în față cu ajutorul arcului, moment în care se aprind becuțele și cântă toți:

Trei Crai de la Răsărit	Iar Irod, mare-Mpărat,
Cu steaua-au călătorit	Auzind, s-a tulburat
Și-au mers, după cum citim,	Și a dat poruncă-n țară
Până la Ierusalim.	Pe toți pruncii să-i omoare,
Și-acolo dacă-au ajuns	De la doi, trei ani în jos
Steaua-n nori li s-a ascuns	Ca să-L taie pe Christos.
(moment în care trage steaua în spate cu ajutorul arcului)	Pe Christos nu L-au tăiat,
Și-au început a căuta,	Dumnezeu L-a apărat.
Prin oraș a întreba:	Craii după ce-au plecat
- Unde s-a născut curând	Steaua iar s-a arătat.
Un Crai mare pe pământ?	(Se duce steaua din nou în față cu ajutorul arcului)

Gazdele le oferă bani, alune, nuci, fructe, prăjituri și suc. La ieșire le urează gazdelor sărbători frumoase și pleacă spre altă casă.

CRISTIAN SITAR, cls. a VI-a E. De la Nicolae Sitar, 39 ani, 2004.

De Crăciun în Comlăușa – Țara Oașului

Bunicul meu, Petru Paul, s-a născut în 1945 în Comlăușa, sat ce ține de com. Bătarci, Țara Oașului. El îmi povestește câteva obiceiuri din acest sat. La începutul postului, femeile își *spală* toată *vesela* cu leșie. Iar bărbații merg în pădure după lemne. Femeile mai în vârstă *văruiesc*, *muruiesc pe jos*, *spală cergile* și le usucă pe palanți.

Băieții, de la 10-12 ani, își pregătesc programul cu *steaua*, iar fetele se adună în șezătoare și repetă *colinzi*. Colinda specifică este "Trei păstori se întâlniră", dar mai sunt și alte colinde:

Nu vorbi
Ce nu știi.

Cine a făcut colacu
Să i se lungească veacu!

Și-a zis tata cătră mine:
- Vezi, dacă-am lucrat și-am tras,
Am arat și-am semănat,
Uită-te cu ce-am rămas!

Tu, Florică înstruțată,
Vrei colacu să se-nceapă?
De la Vasile Gâț, 62 ani, Asuaju de Jos, 1989

3378

Tărostitul colacului

Onorată adunare,
Gazdelor, vă cer iertare.
Cred că știți și dumneavoastră
Despre această mare veste:
Cum că s-a născut Christos,
Lumii mare de folos,
Din Fecioara Preacurată
Naștere nevinovată.
Dar Irod cum auzea
Tare rău se spăimânta
Că-și va pierde misia.
Dar Dumnezo sfântu din cer
O avut grijă de El
Și-o trimis un înger sfânt
Jos, lui Iosif pe pământ
Și lui Iosif îi zicea:
- Ie-ți pruncu și maică-sa
Căci norii vor lăcrima.
Iar de-atunci, cu mic, cu mare,
Sărbătorim această mare

sărbătoare

Nașterea Domnului
sau

Sara Crăciunului.

De la Nicolae Bancoș, 17 ani, 1989

3379

Tărostitul sticlei

Prin câte case am corindat
Nime nu o fost sărac,
În orice casă ne-am băgat
Tăt daruri pe masă am aflat!
Da'-n ista cornuț de masă
Este o scumpă de iagă,
Parcă și mie mi-i dragă!
Acoperită cu flori de mac,
Parcă-i bună și de leac,
Până n-o descoperești
De miros tăt te topești,
Dacă o descoperești
Trebe s-o și cuștulești.

Gazda nu-i de ominie
Că ne-o dat numa leșie,
Da' noi avem poprică și miere
Și o-m face p-a noastră plăcere.

Ce-ați gândit, voi, fraților,
Că voi îți be și-ți închina
Și pe mine afară mi-ți lăsa?
Mă trăsei și cu
Obdelând și flotâncând
Din ist cornuț de masă
Până-n ist cornuț de masă
Să vă spui câte-s rămasă!
Ce v-oi spune, nu-i minciună,
Afară plouă de cură,
Mă bat stropii păstă gură!
De-ar hi de pălincă rece
N-aș ave bai să mă-nece.
Io pălinca de-oi păzi
Până mâni v-oi povesti
Și nici unu nu-ți durni!
- Să trăiești, tu, dalbă coconiță,
C-on struț mândru de băniță,
Dumnezo te ducă-n rai
Cu tăt neamu cât îl ai
Și io să hiu lângă tine
Ș-acolo-om trăi noi bine.
Nu-ți închin cu mâna stângă
Să te bată o nătângă,
Îți închin cu mâna dreaptă
Să te bată o săcreată,
Nu-ți închin cu pahar de lut
Să-ți hie bărbatu mut,
Îți închin cu pahar de iagă
Ca să-ți hie lumea dragă!

Tu de mi-i ști mulțami
Cinci și șase-oi dobândi,
Iar dacă nu mi-i ști
Lasă pălincuța aci
Că o-a be cine mi-a ști!
De la Vasile Gât, 62 ani, Asuaju de Jos, 1989

3380

Tărostitul sticlei

În ista cornuț de masă
Ce iagă mândră, frumoasă,
Acoperită cu flori de mac -
Parcă-i bună și de leac!
Până ce n-o descoperim
De mirosul ei tăți ne topim!
Nu te uita că iaga-i mică
Că-i chiar rasă de pălincă.
Da' crășmaru n-o fost de omenie
Că ne-o dat numai leșie,
Da' noi avem poprică și miere
Și o-m face după a noastă
plăcere.

Îți închin ție, dalbă coconiță
C-on struț mândru de băniță:
Dumnezo te ducă-n rai
Cu tăt neamu cât îl ai!
Și pe mine lângă tine
C-acolo om trăi noi bine!

Trei picuri ș-au picurat,
Luna-n sânge s-a schimbat,
Stelele au prins a plânge

Văzând pe Christos în sânge.
La anu și la mulți ani!
Rămâi, gazdă, sănătoasă
Că-ai ajuns zile frumoase.

După ce s-au terminat treburile gospodărești, se ajunge la cel mai important eveniment din post – *tăiatul porcului*. Porcul nu se taie miercurea sau vinerea. Bărbații se scoală cu noaptea în cap ca să scoată porcul din coteț și să-l înjunghie. După aceea îl pârjolesc cu paie, îl spală și, înainte să îl tranșeze, îi face o *cruce pe piept* și pune *sare*. După ce l-au tranșat, închină un pahar de pălincă. Apoi se fac cârnații și se oprește carne pentru călbaș, care se face numai în ziua de Crăciun. Restul porcului se pune în saramură.

În săptămâna cea mare, femeile pregătesc *coci* și *colaci*.

În seara de colindă, copiii mici merg numai cu straița, colindând la fereastră. Copiii mai mari merg cu *steaua*. Până la 12 noaptea se colindă, iar după aceea tot satul, împreună cu *steaua*, merg la biserică. Până acum tot satul merge la colindat, iar feciorii merg cu cetera să colinde fetele. În ziua de Crăciun copiii de școală umblă în *ptez*, fiind dăruiți cu coci, mere, nuci.

În ajunul Anului Nou, feciorii se adună în grupuri, cam câte cinci, și *fură de la fete* tot ce pot: car, fân, gard, poarta... La miezul nopții ei se urcă pe un deal și *aprend fârcituri*, iar focul se vede peste întreg satul.

MARIAN SITAR, cls. a VI-a. De la Petru Paul, 49 ani, Comlăușa, 2004

Colindatul în Potcoava, jud. Olt

Bunica mea îmi povestea de obiceiurile de Crăciun din satul ei, obiceiuri care sunt diferite de cele din Ardeal.

Îmi spunea că la miazănoapte, bărbații, cam câte douăzeci, *colindau* la ușa creștinilor. Gazdele ieșeau în prag să asculte colindele. Îi răsplăteau pe fiecare cu câte un colac și cu vin. Colindătorii erau îmbrăcați gros, cu sumane și ițari.

Grupurile erau formate după rang: cei săraci cu cei săraci, cei înstăriți cu cei înstăriți.

MIRUNA CATERINA POP, cls. a VI-a.

Tradiții din Crișeni - Sălaj

De Crăciun se merge cu *Viflaemul*. Sunt cinci copii care poartă o căsuță luminată, iar înăuntru este pusă Maica Sfântă cu Fiul Iisus. Ei merg din casă în casă.

Copiii mai mici umblă cu *Steaua*, împodobită frumos. Se mai umblă și cu *Capra*.

Tineretul umblă și ei la colindat, după ce termină copiii. Mai târziu *colindă* oamenii căsătoriți. Se colindă în fiecare zi, până trece Crăciunul.

În seara de Anul Nou se adună într-un deal băieții și în alt deal fetele. *Strigă* unii către alții ce s-a întâmplat în sat: că Văsălica s-o iubit cu Mărie, dacă-i adevărat ceilalți strigă "Adevărat". Se strigă așa până la miezul nopții, când pleacă spre casă, unde petrec până a doua zi.

VLAD PAȘCU, cls. a VI-a. De la Maria Vele, 61 ani, Crișeni, 2004

Obiceiuri de iarnă în Lăpuș

În vremea când bunicii mei erau copii, sărbătorile de iarnă erau așteptate cu nerăbdare, ele fiind cel mai frumos moment al anului. Obiceiurile erau respectate cu sfințenie. Se umbla cu *colinda* de la cel mai mic până la cel mai mare, în grupuri, de la o casă la alta. Alte grupuri, de băieți,

Nu-mprăștia tăt
Ca și cloșca.

Felician Săteanu: Colindători din Borca, Neamț, la Festivalul Datinelor de Iarnă, Sighet, 2004.

umblau cu *Viflaimul* și *Steaua*. Erau îmbrăcați în costume naționale și aveau accesorii adecvate (coifuri, săbii etc.).

Colindătorii erau răsplătiți pentru efortul lor cu mere, nuci și colaci. Toată lumea era mulțumită și atmosfera de sărbătoare era desăvârșită. În aer plutea sentimentul de împlinire și bunătațe. Dacă era ger și zăpadă din belșug, tabloul era complet și perfect.

În zilele noastre însă, obiceiurile s-au pierdut aproape în totalitate. Rarii colindători care mai există sunt răsplătiți cu bani și băutură. Locul hainelor populare a fost luat de blugi și hanorace, iar tinerii se îndreaptă mai mult spre baruri și discoteci.

HORIA MUȚIU, cls. a VI-a. De la Claudia Muțiu, 32 ani, 2004

Darurile de Crăciun

De Crăciun, la țară este obiceiul de a da la colindători nuci, mere, cozonac, nu ca la oraș, pentru că oamenii nu au atâția bani, sunt mai săraci ca și noi. Ei au alte cuvinte, cu același înțeles, de exemplu: lădoi pentru bancă, firong pentru perdea etc.

Acolo oamenii nu merg la serviciu, pentru că nu au unde să meargă. Serviciul lor este să meargă pe câmp, să-și îngrijească porcii, găștele, vacile, caii, găinile...

La țară oamenii nu împodobesc *brad*, nici nu au brad. Ei împodobesc o creangă de plop sau alt copac și asta li-e bucuria lor.

SERGIU CHIOREAN, cls. a VI-a, 2004

Crăciunul la bunici, în Cetățele

Cu două-trei săptămâni înainte de marea sărbătoare a Crăciunului, toți oamenii se pregătesc pentru întâmpinarea Nașterii Domnului. Ceea ce se întâmplă la fiecare casă este *măcinatul* grâului, a porumbului și pregătirea făinii pentru bucatele necesare; se *lipeau cuptoarele* cu lut pe dinăuntru ca pâinea, mălaiul sau colacii să iasă bine rumenite. Oamenii mai înstăriți pregăteau, tot în cuptor, *cocuți* și *pomene* pentru micii colindători așteptați în seara de Ajun sau în ziua de Crăciun. Cei mai puțin înstăriți se mulțumeau cu pregătirea *nucilor* și *merelor*.

În joia dinaintea Crăciunului se *tăiau porcii* – cei care puteau să-și crească unul -, se pregăteau cartaboș, cârnați, jumări, slănină pentru marea sărbătoare.

Nu i-i rușine
Să se umfle bine.

De mi-i ști tu mulțami
Trei și patru-i dobândi,
Iară de nu mi-i ști
Lasă pălincuța aci
Că o-a bé cine mi-a ști!
De la Nicolae Bancoș, 17 ani, 1989

3381

Tărostitul sticlei

În această sară
Nime-n lume nu-i sărac,
În orce casă ne băgăm
Tăt daruri pe masă aflăm.
Da' în ist cornuț de masă
Este o scumpă de oiagă -
Parcă și mie mi-i dragă!
Acoperită cu flori de mac -
Parcă-ar hi bună de leac,
Da' până n-o descoperești
De mirosul ei tăt te topești,
Iar dacă-o descoperești
Trebe s-o și cuștulești.

Două păhară văzui,
Amândouă le umplui:
Unul mie,
Altu țîie
Ca Dumnezo să ne țîie!
Dumnezo te ducă-n rai
Cu tăt neamu cât îl ai
Și pe mine lângă tine
Și-acolo om trăi noi bine.

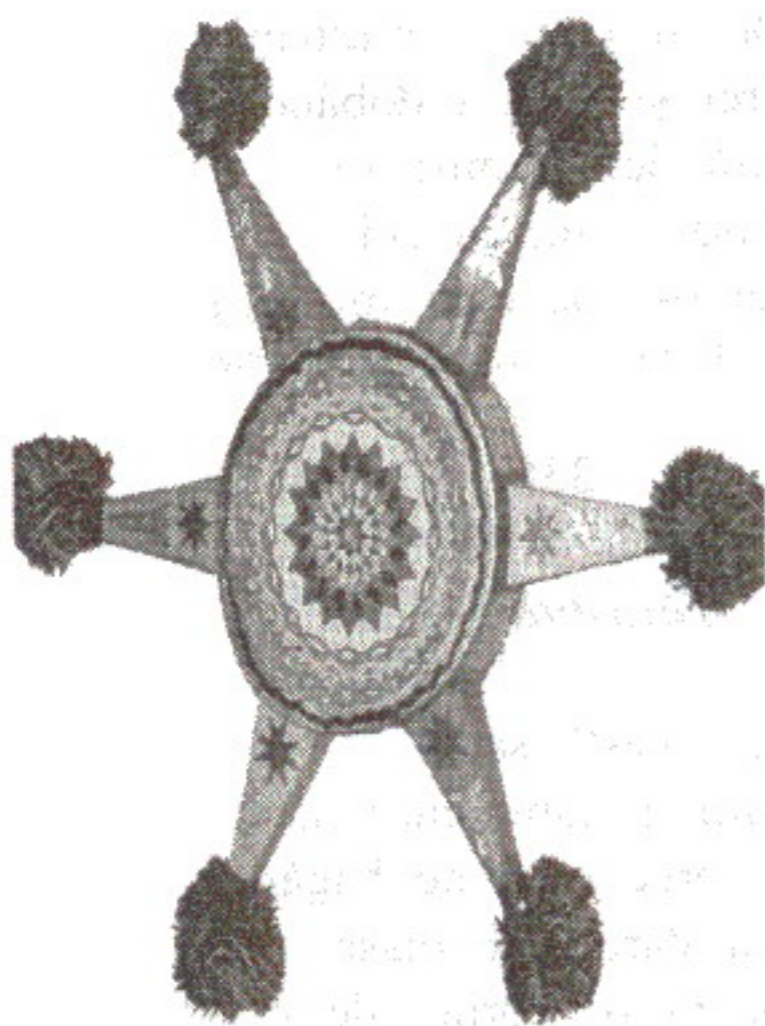
Îți închin cu astă mână
Că cu asta mi-i ndemână.
Nu-ți închin cu mâna stângă
Să te bată o nătângă,
Îți închin cu mâna dreaptă
Să te bată o săcreată,
Nu-ți închin cu pahar de lut
Să-ți hie bărbatu mut.
Îți închin cu pahar de iagă
Să-ți hie lumea tăt dragă.
De mi-i ști tu mulțami
Cinci și șase-oi dobândi,
Iar dacă nu mi-i ști
Las pălincuța aci
Că o-a bé cine mi-a ști.
De la Vasile Deteșan, 59 ani, 1989

3382

Mulțamitura fetei

Aseară, din scăpătat,
Doamne, bine m-am gătat:
C-un colac mândru-nstruțat
Și cu drag v-am așteptat!

Trandafir din grădiniță
Mulțamesc tie, bădiță,

Că de mine n-ai uitat
Și frumos mi-ai închinat.
Da' și io m-oi prăbăli
Și frumos ți-oi mulțami.
Îți închin cu pahar de iagă
Ca să-ți hie lumea dragă
Iar de nu ti-i legădi
Mai frumos să-ți mulțamească
Spicu grâului
Din marginea râului,
Spicu săcării
Din marginea țării.
Păsăruca plugului
Din coarnele plugului
Ea cântă și ciripește
Și cu drag vă mulțamește.
Cele două turturele
Ce cântă la streșinele
Ele cântă-n glasu lor:
Mulțamesc feciorilor!
Și cântă cu voie bună:
La mulți ani, tăț împreună!
La mulți ani voi să trăiți,
Pe la noi să mai veniți!

Vine-o ruică păsăruică,
Nu să treacă, să-și petreacă,
Mie bai să nu-mi mai facă:
Atinse paharul cu picioru
Și zbură în câmp cu doru
Unde înflorește bujoru!

De la Nance Draghiș, 76 ani, Leontina
Tomșe, 62 ani, Maria Nemeș, 63 ani, Asuaju
de Jos, 1989

3383

Mulțamitura fetei

Trandafir din grădiniță
Îți închin ție, bădiță,
Că de mine n-ai uitat
Și frumos mi-ai închinat.
Dar și eu m-oi prăbăli
Și frumos ți-oi mulțami
C-un pahar de iagă
Ca să-ți hiu mai dragă,
Din câmpu cu doru

Toată casa, toate colțurile erau curățate, iar paturile îmbrăcate cu cergi noi. Pentru seara de Crăciun, bunicile le pregăteau nepoților străiți și bote cu bănuți bătuți în vârf, să sune și să se știe că vin colindători. În straiță adunau mere, nuci, colăcei și pomene. Când li se umplea straița, o lăsau la vreo cunoștință și continuau să colinde, anunțând Nașterea Domnului. Pe lângă *colinde*, se mai umbla cu *Capra*, *Vișlaimul*, *Steaua*. Mai erau și *bondroșii* – mascați în blănuri de animale, purtând clopote.

În ajunul, noaptea și ziua de Crăciun, satul răsuna de colinde, clopote și strigăte cristaline de copii. Nu lipseau micii brazi, care erau împodobiți cu turtă dulce, biscuiți de toate formele, făcute chiar de săteni.

Cu o lună înainte de marea sărbătoare, oamenii încep să se pregătească. Își adună proviziile din marile magazine, se face curățenie în case, prin curți. Fiecare om taie unu-doi porci și pregătesc preparate tradiționale sau unele specialități: șnițele, chiftele, tobă, piftie, rulade din carne, frigărui. Nimeni nu așteaptă Crăciunul *nespovedit*, făcându-și curățenia sufletească înainte de sărbătoarea cea mare.

Pomul de iarnă se cumpără, se împodobește cu beteală, globuri, bomboane pentru brad cumpărate din magazin. Acum femeile nu mai au atât de mult de muncit deoarece suntem mai bogați și ne permitem să luăm totul de-a gata. Pentru colindători se pregătesc bani și dulciuri, iar mesele gazdelor sunt mult mai îmbelșugate, începând de la diferite sortimente de prăjituri, anumite specialități din carne, fructe exotice, băuturi răcoritoare, vinuri, șampanie. Obiceiurile s-au păstrat nepătate până în zilele noastre.

RADU COSTIN, cls. a VI-a. De la bunica, Irina Costin, 2004

Obiceiuri de Crăciun în Ser

De Crăciun, copiii se adună în grupuri de câte cinci-șase și merg cu colinda.

Bunica mea îi primea și, după ce terminau de colindat și de urat, le dădea o prăjitură, o felie de cozonac, câteva nuci și mere. Pe fețele lor se vedea că înghețau de frig, dar bucuria de Crăciun se zărea în zâmbetele pe care le aveau pe față.

Mai târziu veneau la colindat și grupuri de oameni mari, care erau primiți cu bucurie, iar ei erau răsplătiți cu băutură și felii de cozonac. În ziua de astăzi aceste obiceiuri nu prea se păstrează, mai ales la oraș, unde copiii care merg la colindat au pretenții și nu se mulțumesc cu cozonac sau cu nuci, ei ar dori bani și cadouri cât de mari. La sat, încă se mai păstrează unele obiceiuri.

ANDREEA MIHALY, cls. a VI-a. De la Rozalia Mihaly, 65 ani, 2004

Obiceiurile de iarnă din Lozna

În Lozna, obiceiurile se aseamănă foarte mult cu cele de la oraș.

Copiii se adună în cete, își fac din timp costume speciale și fac repetiții pentru a învăța colindele.

Cei care merg cu *Capra*, sunt un grup de doi-trei băieți și o fată. Unul dintre băieți se costumează în capră, iar fata și ceilalți băieți în costume populare. Un băiat are și o tobă de lemn, pe bătaia căreia se desfășoară jocul caprei.

Cei care merg cu "*Trei păstori*" sunt un grup de câte șase-șapte. Trei dintre ei se costumează în costume de păstor, iar ceilalți trei în oi.

Dacă merg cu *steaua*, trebuie să fie doi sau trei. Unul dintre ei poartă steaua, având în mijloc o iconiță cu Maica Domnului și Iisus Christos.

Cei care merg cu *plugușorul* trebuie să fie în grup de câte trei. Unul trage după el plugușorul, ceilalți doi au câte un clopoțel.

Colindătorii umblă de la o casă la alta și sunt răsplătiți cu prăjituri sau cu bani.

**Nimic nu-i mai bun
Ca sănătatea.**

Sărbătorile de Crăciun în Dioșod

În Dioșod, situat la 80 de km. de Zalău, oamenii, îmbrăcați cu cele mai frumoase haine, se duc la colindat pe la fiecare casă. Ei colindă "Noapte blândă"

Noapte blândă,	Glasul cel frumos:
Noapte sfântă,	Iisus ne mântuiește,
Totul doarme adânc,	Iisus ne mântuiește!
Nu-i nimeni treaz	Noapte blândă,
Decât familia sfântă.	Noapte sfântă,
Copil sfânt, dormi!	Inimă, bucură-te,
Copil sfânt dormi!	Crede, speră!
Noapte blândă,	Fiul lui Dumnezeu
Noapte sfântă,	Te învelește
Glasul îngerilor răsună,	Cu zâmbetul frumos
Auzi din cer Aleluia.	De pe chipul Lui:
Peste tot răsună	Iisus s-a născut,
	Iisus s-a născut!

După ce termină colinda, colindătorii sunt primiți în casă și sunt dăruți cu nuci, mere, alune, mere uscate și chiar bani.

ALMASI AMALIA, cls. a VII-a, 2004

Irodul

Un obicei deosebit de frumos este *Irodul*.

Mai mulți tineri, frumos costumați, cu măști, haine de blană, panglici, clopoței pe toiegele împodobite cu beteală colorată și cetină de brad, merg din casă în casă pentru a vesti nașterea Domnului Iisus.

Ei cântă despre nașterea Domnului în iesle, iar primii care sunt înștiințați asupra rostului celui nou venit în lume sunt păstorii:

E Iisus, așa îl cheamă,	Îi cheamă pe toți la El
Pe creștini de bună seamă	Ca să-i mântuia de rău.
Când Pruncul Sfânt plânge, Maica Sfântă	Îi promite daruri:
Taci, Fiule, taci, dragule,	Și cheile raiului
Că Maica Ție Ț-a dare	Să le-ncui,
Două mere,	Să le descui,
Două pere	Tăt acolo să ne pui.

Apoi continuă cu episodul uciderii celor 14.000 de prunci de către Irod și fuga în Egipt, terminându-se cu botezarea lui Iisus de către Sf. Ioan.

DUMITRU ERAȘCU, cls. a VII-a, 2004

Masa de Crăciun

În Poienile de sub Munte, se ține o tradiție veche de încărcare a mesei cu bunătați. Pe masă se pune *fân*, pentru că Domnul nostru Iisus Christos s-a născut într-o iesle cu fân. Apoi se așterne o *față de masă albă*, pentru că și Fecioara Maria l-a înfășat pe Iisus într-un scutec alb. Pe masă se așează *12 feluri de mâncăruri*, deoarece au fost 12 apostoli.

ANA BENZAC, cls. a VII-a, 2004

Obiceiuri de Crăciun în Mănăstirea

Crăciunul este cea mai importantă și cea mai frumoasă sărbătoare de iarnă. În satul Mănăstirea, din județul Cluj, satul natal al părinților mei, s-au mai păstrat multe din obiceiurile și tradițiile legate de această sărbătoare, în special *colindatul*.

Primii care pornesc la colindat sunt copiii cei mai mici. Aceștia, având straițe și ciocănele (un fel de cruce de lemn), colindă prin sat și urează gazdelor sănătate, bucurii și sărbători fericite. În schimbul acestor urări primesc mere, nuci și colăcei.

N-are casă,
N-are masă,
Da-i mereu făloasă.

Unde înflorește bujoru.
Iar dacă nu ti-i legădi
Mai frumos să-ți mulțamească
Frunzulița de mușcată
Că-s tânără, ne-nvățată,
Frunzuliță de safiu -
Că-s tânără și nu știu.

De la Onorica Achim, 15 ani, 1989

3384

Mulțamitura fetei

Într-un coș cu viorele
Cântă două păsărele,
Ele cântă-n glasu lor -
Mulțamesc feciorilor,
Ele cântă-n voie bună -
La mulți ani, tăți împreună!
La mulți ani voi să trăiți,
Pe la noi să mai viniți!

De la Elena Achim, 65 ani, 1989

3385

Mulțamitura fetei

Eu cu drag v-aș mulțami
Da' mă tem că n-oi ști
Că sunt fată tineră
Și mă tem că n-oi pute.
Mulțamască-vă spicu grăului
Din marginea râului,
Spicu săcării
Din marginea țării.

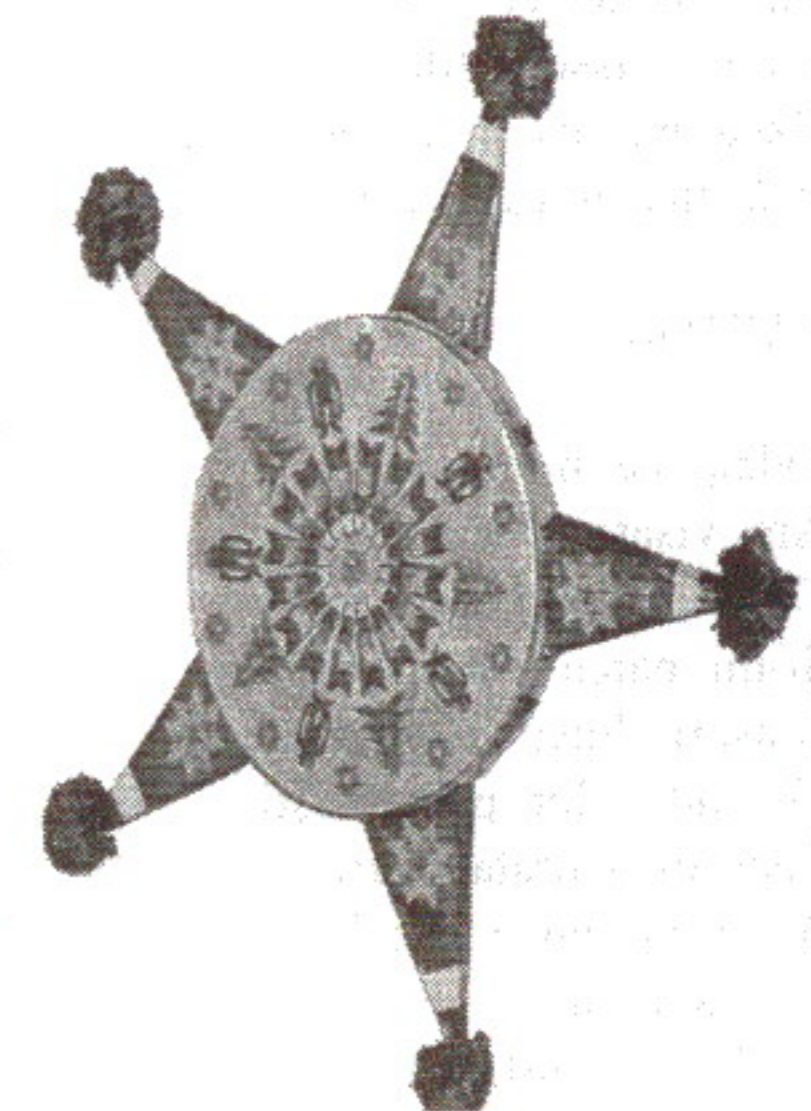
Păsărica câmpului
Cântă-n vârvu nucului,
Tăt cântă și ciripește
Și frumos vă mulțamește.

De la Crina Moga, 15 ani, 1989

3386

Mulțamitura fetei

Trandafir din grădiniță
Îți închin ție, bădiță,

Obiceiuri de Crăciun în Zalău

Pentru a *visa ursitul* de Crăciun fetele descântă de dragoste și de ursită. Merg la *soc*, la *alun* și la *măr dulce*. Le taie trei mlădițe din fiecare, spun un descântec la fiecare copac, apoi le pun sub perină ca să-și viseze ursitul.

Furca de tors, de sărbători se pune într-o cămară, să nu o vezi, nici *fusul*, nici *acul*, că, dacă le vezi, îi vede *șerpi* peste an.

De Ajunul Crăciunului, să nu *închizi ușile* sau *porțile* – nu se va putea *mărta* fata.

Nici în ziua de Crăciun să nu lași pe nimeni să *închidă ușa*, poate că-i rău la mână și-ți *închide binele* și *norocul*. Aleargă fuga și *închide* singur ușa după cine iese din casă.

În dimineața de Anul Nou, fetele trebuie să deschidă poarta dis de dimineață, că se mărită.

COSMIN SZABO, cls. a VII-a. De la bunicul din partea tatei, 68 ani, 2004

Obiceiuri și datini de iarnă în Tulghieș

La bunica de la țară, când începe Postul Crăciunului, băieții și fetele din sat se urcă pe un deal numit Dealul Ursului și încep să colinde. În seara de Crăciun fetele și băieții se adună laolaltă și merg împreună la *colindat*, în tot satul. Unii merg cu *capra*, alții merg cu *steaua*.

Așteptarea Crăciunului trebuie să fie însoțită mereu de colinde. În oraș, acolo unde tradiția colindelor s-a pierdut, colindatul devine o caricatură.

Cele mai frumoase Crăciunuri din lume sunt cele din amintirile bunicilor. Pe vremea lor zăpezile nu lipseau niciodată, colindătorii veneau direct de la ieslea unde s-a născut Iisus. Moș Crăciun nu sărea nici o casă. Porniți-i pe bunici în amintirile de Crăciun. Bunicii sunt greoi și timizi, cred adesea că nu mai au importanță, că sunt pietre în drum. Atingeți argintul din sufletul bunicilor și faceți-l să răsune. Ei vor fi fericiți să-și aibă rostul în sărbătoare. Crăciunul lor, mai creștin și mai tradițional decât Crăciunul de azi, e un fior subțire de stea, care le privește amintirile cu lumini. Steaua din Bethleem. Și cine să ducă de mână un nepot la Pruncul Iisus, mergând după rază, dacă nu un bunic gârbovit sub cocoșa de ani?

Pe drumul amintirilor sfinte, licărul de viață din făptura lui, împrietenită de jumătate cu moartea, se va aprinde din nou.

(De la bunica mea din Tulghieș, care are 71 de ani, dar și cu ajutorul mamei care are 37 ani, 2004).

Colecția IRINA UȚĂ

Obiceiuri de Crăciun în Valea Vișeuului

Când eram copilă, acum peste 40 de ani, se colinda la fiecare casă. Nici nu apuca să se însereze, nici n-apucau oamenii să-și adape marhăle, să-nchidă găinile, să se așeze la masă, că și veneau colindătorii. Copiii mai mici, umblau numai băieții.

Cei mai harnici gospodari se grăbeau să așeze masa cu *12 feluri de mâncăruri de post*, pentru că sunt 12 apostoli. Sub fața de masă se așează *otavă*, pe toată masa, ca să miroasă a fân, frumos, că pe fân s-a născut și Domnul Iisus Christos. Se mai puneau un *cucuruz* și *bani*. Se aprindea o *lumânare*, iar pe masă, în blide, abureau *mâncăruri de post: găluști* făcute din batoane (din aluat dospit, tăiat în bucăți cam de un

Nime nu s-o născut învățat.

TOȚI

Trei Crai de la Răsărit,
Trei Crai de la Răsărit,
Cu steaua-au călătorit
Și-au mers, după cum citim,
Și-au mers, după cum citim,
Până la Ierusalim
Ș-acolo dacă-au ajuns
Steaua-n nori li s-a ascuns
Și-a-nceput a căuta,
Prin oraș a întreba.

SOLDAT I

Prea puternice Împărate,
S-a ivit faima-n cetate
Că pe-aici ar fi venit
Trei Crai de la Răsărit
Și întreabă și opresc
Ori pe cine întâlnesc:
- Nu știți unde s-a născut
Un crai nou, făr-de-nceput?
Dar la această întrebare
Nimeni nu a fost în stare
Să răspundă și să dea
Explicarea ce-o cerea.

IROD

Mergi de-i caută și cheamă
Ca să dea aicea seamă
Cine sunt? De unde sunt?
Ce caută și pe cine?
Spre a-și lua voie de la mine
Aici pe al meu pământ.

SOLDAT II

Crailor din Răsărit,
Vă rog să luați seamă
Că la-Mpăratul Irod
S-a adunat mult norod
Pentru a voastră socoteală!

IROD

Crailor din Răsărit,
Eu vă zic: bine-ați venit!
Însă, spuneți, cum umblați
Și pe cine căutați?

BALTAZAR

Împărate prea mărite,
Multe zile fericite
Pe tine să te-ntâlnească!
Și, cum vezi, după veșminte,
Dacă-ți mai aduci aminte
Suntem viță-mpărătească.
Ale noastre mari regate
Sunt în Persia lăsate